

Mondelinge vraag over de lage opkomst bij de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen en het blijven betrekken van niet-stemmers bij het bestuur van onze gemeente

De gemeenteraadsverkiezingen van 13 oktober waren historische verkiezingen. Niet zozeer door de uitslag, maar vooral door het feit dat dit een van de eerste verkiezingen was waar er geen opkomstplicht meer toe gold. En dat gegeven had in heel wat Vlaamse gemeenten grotere gevolgen dan oorspronkelijk ingeschat door heel wat nationale en lokale politici. Over heel Vlaanderen trok slechts 63,6 procent van de stemgerechtigden naar het stembureau. Politieke commentatoren stelden dan ook dat de grote winnaar van de verkiezingen de symbolische lege stoel is.

In Wevelgem lag de totale opkomst op 63,5 procent; we zitten dus rond dat Vlaams gemiddelde. Dat is niet zo bijster denderend als je er rekening mee houdt dat Wevelgem een gemiddeld vrij gunstige sociale stratigrafie heeft en er relatief minder inwoners zijn die behoren tot een van de traditionele kansengroepen die minder betrokken zijn bij het politieke gebeuren, d.i. groepen die uit gegevens van verkiezingen in andere landen gekend zijn als diegene waar de meeste thuisblijvers zitten, zoals sociaaleconomisch kansarmen, laagopgeleiden, anderstalige allochtonen, etc.

In de pers liet onze burgemeester ook al optekenen dat het hem tijdens z'n bezoeken aan de stemlokalen was opgevallen dat het inderdaad zeer kalm was. Hij verklaarde dat het bestuur gerekend op een opkomst tussen de 70 tot 80 procent, maar dat men het thuisblijfeffect duidelijk heeft onderschat.

De redenen waarom personen zijn thuisgebleven zijn velerlei; bij velen gaat het om een soort van puur gemak, bij heel wat inwoners speelt ook een algemene desinteresse in het politieke/bestuurlijke gebeuren. Maar er spelen ook motieven van algemeen wantrouwen in het politieke. Daarnaast viel ook vaak te horen dat het weinig zin zou hebben om te gaan stemmen omdat alles zagezegd toch al vast zou liggen en het toch weer dezelfde personen aan de macht zouden zijn.

De lage opkomst heeft alleszins bij velen toch alarmbellen doen afgaan. Op Vlaams niveau zal er op aansturen van minister van Binnenlands Bestuur Crevits een grondige analyse gemaakt worden van deze verkiezingen, enerzijds door d.m.v. een eigen analyse van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) en anderzijds d.m.v. een grondige wetenschappelijke analyse, om te kijken wat de exacte effecten waren van de veranderde kiesregels, o.a. op de opkomst [[cf. operationele doelstelling 1.1 uit de Beleidsnota Binnenlands Bestuur 2024-2029]]. Er is daarnaast ook al een eerste studie gemaakt door professor Wauters en doctor De Smedt (UGent) op basis van het NOTLIKEUS-onderzoek, die in december de pers gehaald heeft.

In dit kader had ik graag antwoord op deze vragen:

1) De genoemde analyses betreffen natuurlijk algemeen het Vlaams niveau. Bepaalde achtergronden, motieven en tendensen uit die analyses rond de thuisblijvers zullen natuurlijk voor gans Vlaanderen opgaan, maar misschien zijn er ook lokale mechanismen die de lage opkomst in onze gemeente mee in de hand hebben gewerkt. Gaat gemeente zelf ook op lokaal niveau onderzoeken wat het profiel is van de Wevelgemnaar die op 13 oktober is thuisgebleven, welke profielen die thuisblijvers voornamelijk hebben en wat hun voornaamste motivaties en redenen waren om niet te gaan stemmen?

2) Een lage opkomst heeft enerzijds natuurlijk te maken van het werk en de campagnes van de afzonderlijke kandidaten en partijen die in Wevelgem zijn opgekomen. Elke partij heeft daar ongetwijfeld al z'n eigen post-hoc-analyse van gemaakt.

Maar natuurlijk kan een gemeente als bestuursniveau ook initiatieven nemen om mensen warm te maken om te gaan stemmen, gezien de gemeente als systeem ook baat heeft bij een hoge opkomst op voldoende gedragenheid en representativiteit te kunnen rekenen in haar beleid. Zo zag ik dat de gemeente via

sociale media redelijk wat reclame heeft gemaakt om 'De Stemmerstest' in te vullen. Dat is geen klassieke stemtest maar een online toepassing voor burgers om na te gaan welk type kiezer ze zijn. Daarnaast was er ook het jongerendebat georganiseerd door de Jeugdraad en JC Ten Goudberge.

- Welke eventuele andere inspanningen zijn er door de gemeente gedaan in aanloop naar de verkiezingen om mensen warm te maken om te gaan stemmen?
- Welke kosten zijn in dit kader door de gemeente?
- Heeft de gemeente in dit kader volgens u in dit kader voldoende inspanningen gedaan? Is daar al een evaluatie van gemaakt? Indien niet, zal die nog gebeuren?

3) Gezien blanco- en niet-uitgebrachte stemmen niet resulteren in lege zetels, zitten we dus nu met het gegeven dat wij als Wevelgemse gemeenteraad beslissingen zullen nemen voor alle kiezers op basis van de stemmen van slechts 63,5% van hen. 36,5% van onze kiesgerechtigden heeft dus geen stem in deze gemeenteraad. Men kan daarop zeggen van: “Die hebben daar zelf voor gekozen, men had maar moeten gaan stemmen”. Maar als we de zaak bekijken vanuit een groeimentaliteit, dan moet het onze ambitie zijn om die groep zeker niet links te laten liggen en die alsnog te overtuigen van het feit dat hun wil en aspiraties omtrent onze gemeente er effectief toe doen. Want het is niet omdat een persoon in oktober 2024 geen aandrang voelde om te gaan stemmen, dat hij/zij gaandeweg deze legislatuur niet met een probleem/kwestie wordt geconfronteerd die een politiek-bestuurlijke oplossing behoeft. Die personen moeten op zo’n moment ook weten dat ze daarvoor bij ons als leden van de gemeenteraad of bij de gemeente als systeem terechtkunnen. Dat wil voor een stuk ook zeggen dat we bij bepaalde groepen ook opnieuw zullen moeten werken aan het herwinnen van vertrouwen.

Opnieuw, dat moeten we enerzijds elk afzonderlijk doen als politicus en als partij in onze publieke werking en ons dienstbetoon. We kunnen ook als gemeenteraad ervoor zorgen dat hetgeen we binnen dit gremium doen transparanter wordt voor de Wevelgemse burger; daar zullen de fractieleiders ook de nodige voorstellen toe doen in het Bureau van de Raad. Maar ook de gemeente op systeemniveau moet volgens mij dit engagement aangaan.

Hoe zullen we als gemeente op systeemniveau in de toekomst de burgers die niet zijn gaan stemmen alsnog betrokken houden bij het bestuur van onze gemeente? Loopt daaromtrent een denkoefening bij het bestuur en onze gemeentediensten?